

Seat No. : _____

MF-114

March-2019

B.A., Sem.-I

(EC-I) 102 : Sanskrit

(स्वप्नवासवदत्तम् – भास)

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

1. (A) नीचेना श्लोकोनो अनुवाद करो :

14

Translate of the following verses :

- (1) कस्यार्थः कलशेन को मृगयते वासो यथानिश्चितं
दीक्षां पारितवान् किमिच्छति पुनर्देयं गुरोर्यद भवेत् ।
आत्मानुग्रहमिच्छतीह नृपजा धर्माभिरामप्रिया
यद् यस्यास्ति समीप्सितं वदतु कस्याधि किं दीयताम् ॥
- (2) धीरस्याश्रम संश्रितस्य वसतस्तुष्टस्य वन्यै फलै –
मानार्हस्य जनस्य वल्कलवतस्त्रासः समुत्पाद्यते ।
उत्सिक्तो विनयादपेतपुरुषो भाग्यैश्चलैर्विस्मितः
कोऽयं भो निभृतं तपोवनमिदं ग्रामीकरोत्यासया ॥

अथवा/OR

नीचेनी टूंकनोंध लभो :

Write short notes of the following :

- (1) वासवदत्तान्यास प्रसङ्गः ।
(2) कौतुकमाला गुम्फन प्रसङ्गः ।
- (B) नीचेना प्रश्नोना उत्तर योज्य विकल्प पसंद करीने आपो. (गभे ते थार)

4

Choose the appropriate answer from the following options : (any four)

- (1) स्वप्नवासवदत्तम् नाटकना भंगल श्लोकमां कोना आशीर्वाद लेवामां आव्या छे ?
(a) कृष्णनी लूणा (b) बलरामनी लूणा (c) उदयननी लूणा

Who's blessing are solicited in the invocation of स्वप्नवासवदत्तम् ?

- (a) The arms of Krishna (b) The arms of Balram (c) The arms of Udayana
- (2) यौगन्धरायणने कथुं संजोधन गुणविशिष्ट जणाय छे ?
(a) योगी (b) ब्रह्मचारी (c) तपस्वी

Which epithet to Yogandharayan does describe his unique quality appropriately ?

- (a) Yogee (b) Brahamchari (c) Tapasvi

- (3) બ્રહ્મચારી ક્યાંથી આવે છે ?
From where did બ્રહ્મચારી come ?
(a) લાવાણક (b) ઉજ્જયિની (c) કૌશામ્બી
- (4) વાસવદત્તા પદ્માવતીને કયું સંબોધન કરે છે ?
Vasavdatta addressed Padmavati as –
(a) ઉજ્જયિનીની પુત્રવધૂ (b) મહાસેનની પુત્રવધૂ (c) અવન્તીકાસુન્દરી
- (5) શેનું રક્ષણ કરવું મુશ્કેલ છે ?
What is difficult to be Protected ?
(a) થાપણ (b) સોનું (c) રાજ્ય
- (6) ઉદયન સાથે પદ્માવતીના થયેલ સગપણના સમાચાર કોણ આપે છે ?
Who conveys the news of betrothal of Udayan and Padamavati ?
(a) ચેટી (b) વિદૂષક (c) ધાત્રી

2. (A) નીચેના શ્લોકોનો અનુવાદ કરો :

14

Translate of the following verses :

- (1) ऋज्वायतां च विरलां च नतोनतां च
सप्तर्षिवंशकुटिलां च निवर्तनेषु ।
निर्मुच्यमान भुज गोदर निर्मलस्य
सीमामिवाम्बरतलस्य विभज्यमानाम् ॥
- (2) दुःखं त्यक्तु बद्ध मूलोऽनुरागः
स्मृत्वा स्मृत्वा याति दुःखं नवत्वम् ।
यात्रा त्वेषा यद् विमुच्येह बाष्पं
प्राप्तानृण्या याति बुद्धिः प्रसादम् ॥

અથવા/OR

નીચેની ટૂંકનોંધ લખો :

Write short notes of the following :

- (1) પદ્માવત્યા: કન્દુક ક્રીડા
(2) પ્રમદવન દૃશ્યમ્

(B) નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરીને આપો : (ગમે તે ચાર)

4

Choose the appropriate answer from the following options : (Any **four**)

(1) કૌતુકમાલામાં વાસવદત્તા કયું ફૂલ હોંશે હોંશે ગૂંથે છે ?

Which flower Vasavdatta is whole heartedly weaves in the Kautukmala ?

(a) અવિધવાકરણ (b) સમનીમર્દન (c) શેફાલિકા

(2) પ્રમદવનમાં ચેટી કયા પુષ્પો ચૂંટે છે ?

Which flowers does maid Pluck in the પ્રમદવનમ્ ?

(a) નીલોત્પલમ્ (b) કેતકી (c) શેફાલિકા

(3) રાજા અને વિદૂષકથી બચવા વાસવદત્તા અને પદ્માવતી ક્યાં સંતાઈ જાય છે ?

(a) ગુલ્મમંડપ (b) માધવી લતામંડપ (c) સમુદ્ર ગૃહ

Where the Vasavdatta and Padmavati hide themselves to stay away from the king and Vidushak ?

(a) Gulmmandap (b) Madhavi latamandap (c) Samudragriha

(4) વાસવદત્તા કોના છૂપા વેશમાં પદ્માવતી સાથે રહે છે ?

Vasavdatta stays with Padmavati in disguise as

(a) મદનિકા (b) અવન્તિકા (c) કુઞ્જરિકા

(5) પ્રમદવનમાં કયા ફૂલ ખીલ્યાં હતા ?

(a) ગુલાબ (b) કમલ (c) શેફાલિકા

Which flower blossomed in the પ્રમદવન ?

(a) Rose (b) Lotus (c) Shefalika

(6) ‘એ રાજા કદાચ કદરૂપો હોય’ એ વાક્ય _____

(a) પદ્માવતી બોલે છે. (b) ચેટી બોલે છે. (c) વાસવદત્તા બોલે છે.

The sentence ‘If the King have ugly _____.’

(a) is says Padmavati
(b) is says – maid Servant
(c) is says - Vasavadatta

3. (A) સસંદર્ભ સમજાવો :

14

Explain with reference to the context of the following :

(1) અસ્તિ નગરં બ્રહ્મદત્તં નામ । તત્ર કિલ રાજા કામ્પિલ્યો નામ ।

(2) અહો શઠઃ ખલુ રુમ્ણવાન્ ।

અથવા/OR

સ્વપ્નદશ્ય પ્રસંગનું નાટ્યગત મહત્ત્વ ચર્ચો.

Discuss the dramatic significance of the સ્વપ્નદશ્ય પ્રસંગઃ.

(B) નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરીને આપો. (ગમે તે ત્રણ)

3

Choose the appropriate answer from the following options : (Any **three**)

(1) સ્વપ્નમાં ઉદયન વાસવદત્તા સિવાય કોનું નામ લે છે ?

Whose name did Udayan after in his dream in addition to Vasavadatta ?

(a) મધુકરિકા (b) પદ્માવતી (c) વિરચિકા

(2) સમુદ્રગૃહમાં કોણ પ્રથમ પ્રવેશ કરે છે ?

(a) રાજા ઉદયન (b) રાણી વાસવદત્તા (c) રાણી પદ્માવતી

Who is enter first in the Samudragruha ?

(a) King Udayan (b) Queen Vasavadatta (c) Queen Padmavati

(3) ઘોષવતી વીણા ઉદયનને કઈ નદીના કિનારેથી મળી ?

On which bank of the river Udayana happned to find the ઘોષવતી Vina ?

(a) સરસ્વતી (b) નર્મદા (c) યમુના

(4) કોના પર હુમલો કરવા રુમાણ્વાન સૈન્ય સાથે તૈયાર થાય છે ?

On whom Rumanvan prepares to attack along with his army ?

(a) દર્શક (b) પ્રદ્યોત (c) આરૂણિ

(5) સમુદ્ર સુધી વિસ્તરેલી આ પૃથ્વીનું એક છત્ર શાસન _____

(a) અમારા સિંહ જેવા રાજા કરે

(b) પ્રદ્યોત મહાસેન કરે

(c) રાજા ઉદયન કરે

Sovereign this extended earth upto the Sea _____.

(a) rule our King like lion

(b) rule Pradhyot Mahasena

(c) rule King Udayan

4. (A) સંસ્કૃત નાટકનાં લક્ષણો વિગતવાર ચર્ચો.

14

Discuss in detail the characteristics of Sanskrit Drama.

અથવા/OR

સંસ્કૃત નાટકનો ઉદભવ અને વિકાસ વર્ણવો.

State Sanskrit drama's origin and development.

(B) नीचेना प्रश्नोना योग्य विकल्प पसंद करी उत्तर आपो : (गमे ते त्रण)

3

Choose the appropriate answer from the following options : (Any **three**)

(1) भडकवि भासना नाटकोनी हस्तप्रतो क्थांथी मणी हती ?

Where did manuscripts of Bhasa's plays found ?

(a) काश्मीर (b) गुजरात (c) महाराष्ट्र

(2) नाट्यवेदना प्रवर्तक कोण छे ?

Who is the originator of नाट्यवेदः ?

(a) वेदव्यासः (b) ब्रह्मा (c) भरतमुनिः

(3) 'स्वप्नवासवदत्तम्' नुं शीर्षक _____

The title of 'स्वप्नवासवदत्तम्' is on _____.

(a) नायकना नाम परथी छे.

The name of Hero.

(b) नाटकना मुख्य प्रसंग परथी छे.

The main episode of the play.

(c) नायिकाना नाम परथी छे.

The name of Heroin.

(4) तपोवनमां नवा आगन्तुक तरिके कोण प्रवेश करे छे ?

Who enters in Tapovan as new 'आगन्तुक' ?

(a) ब्रह्मचारी (b) पद्मावती (c) महासेन

(5) स्वप्न वासवदत्तम् ना विदूषकनुं नाम जण्णवो.

State the name of Vidushak in स्वप्नवासवदत्तम्.

(a) गोपालक (b) गौतम (c) वसन्तक

MF-114

March-2019

B.A., Sem.-I

(EC-I) 102 : Sanskrit (Optional)

(ભગવદ્જ્યોત્સવીય)

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

સૂચના : પ્રશ્નપત્રમાં છાપેલો પ્રશ્નનંબર જ ઉત્તરવહીમાં લખો.

Instruction : Write the same question number in answer-book as mentioned in the question paper.

1. (a) નીચેના શ્લોકોનો અનુવાદ કરો.

14

Translate of the following verses.

- (1) દેહો રોગનિધિર્જરાવશગતો લીનાન્તકાધિષ્ઠિતો
યો નિત્યપ્રતિઘાતરુદ્ધવિષયસ્તીરે યથા પાદપઃ ।
તં લબ્ધ્વા સુકૃતૈરનેકગુણિતૈર્દેહાત્મના વિસ્મિતો
મત્તો યો બલરૂપયૌવનગુણૈર્દોષાન્ ન તાન્ પશ્યતિ ॥
- (2) સુખેષુ દુઃખેષુ ચ નિત્યતુલ્યતાં
ભયેષુ હર્ષેષુ ચ નાતિરિક્તતામ્ ।
સુહત્સ્વમિત્રેષુ ચ ભાવતુલ્યતા
વદન્તિ તાં તત્ત્વવિદો હ્યસંગતામ્ ॥

અથવા/OR

શાંડિલ્યનું પાત્રાલોખન આલોખો.

Write the characterization of 'શાંડિલ્ય'.

(b) નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર યોગ્ય વિકલ્પ શોધીને આપો : (ગમે તે ચાર)

4

Choose the appropriate answer from the following options. (any four)

- (1) ભગવદ્જ્યોત્સવીયમાં નાન્દી પછી કોણ પ્રવેશે છે ? (વિદૂષક, સૂત્રધાર, ચેટી)
- (2) ભગવદ્જ્યોત્સવીયના પ્રથમ શ્લોકમાં કોની પ્રાર્થના છે ? (લક્ષ્મી, રુદ્ર, વિષ્ણુ)
- (3) કોના કારણે શરીર રોગોનો ભંડાર બને છે ? (ઘડપણ, ઉંમર, પ્રમાદ)
- (4) શાંડિલ્ય શેના લોભે બૌદ્ધ સાધુ બન્યો હતો ? (સંન્યાસ, સવારનો નાસ્તો, સાંજનું વાળુ)
- (5) શાંડિલ્યે કયા કારણે બૌદ્ધ સાધુનો વેશ ત્યજી દીધો ?
(ભૂખ્યા રહેવાથી, ઉંઘ ના આવવાથી, ગુરૂના ક્રોધથી)
- (6) ગુરૂ કેમ શાંડિલ્ય પર ગુસ્સે થાય છે ?
(તે ભણતો ન હોવાથી, તે યોગ ન કરતો માટે, તે બહુ ખાતો માટે)

2. (a) नीचेना श्लोकोनो अनुवाद करो :

14

Translate the following verses :

- (1) यः स्वप्ने गगनमुपैति सोन्तरात्मा
सोप्यात्मा विधिविहितं प्रयाति यश्च ।
देहोयं नर इति संज्ञितोन्यथा वा
कर्मात्मा श्रमसुखभाजनं नराणाम् ॥
- (2) अभ्यागतः किसलयाभरणो वसन्तः
प्राप्ता शरत् कुमुदषण्डविभूषणेति ।
बालो नवेष्वृतुषु रज्यति नाम लोके
यज्जीवितं हरति तत्किल रम्यमस्य ॥

अथवा/OR

परिव्राजकं पात्रालेभन.

Write the characterization of 'परिव्राजकः'

(b) नीचेना प्रश्नोना उत्तर योग्य विकल्प शोधीने आपो : (गभे ते चार)

4

Choose the appropriate answer from the following options. (any **four**)

- (1) शांडिल्य भगीयाभां प्रवेशतां कोनाथी डरे छे ? (भोर, योर, ढोर)
- (2) शांडिल्यने भते अशोकनां पांढडांनी अंदर कोण संतायेलुं छे ? (सिंह, वड, वाघ)
- (3) भगवदभ्रुकुडीयभां गण्डिका वसन्तसेनानुं नाम शुं छे ? (अभ्रुकुडा, सभ्रुकुडा, भभ्रुकुडा)
- (4) भगवदभ्रुकुडीयभां गण्डिका वसन्तसेना भगीयाभां कोनी राह जेती छती ? (प्रेमीनी, गुडनी, सभनीनी)
- (5) भलात्माओ, ब्राह्मणो, देवो अने दानवो सौ कोनुं सेवन करे छे ? (योग, भोग, रोग)
- (6) कन्दर्प कर्ष ऋतुभां छकी ज्ञय छे ? (वसन्त ऋतु, शरद ऋतु, वर्षा ऋतु)

3. (a) नीचेनाभांथी भे ससंदर्भ समझवो.

14

Translate the following verses : (any **two**)

- (1) अस्माकं बुद्धं धर्मं संघं शरणं गच्छामि ।
- (2) अध्ययनस्य तावदर्थं श्रोतुमिच्छामि ।
- (3) मेघ्यमरण्यमदृष्या भूः ।
- (4) सर्वानुकंपी साधुजन नाम ।

अथवा/OR

अभ्रुकुडा – वसन्तसेनानुं पात्रालेभन.

Write the characterization of 'अभ्रुकुडा-वसन्तसेना'.

(b) નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર યોગ્ય વિકલ્પ શોધીને આપો : (ગમે તે ત્રણ) 3

Choose the appropriate answer from the following options. (any **three**)

- (1) રામ્બિલક કોણ હતો ? (ગણિકાનો પ્રેમી, સાધુ, વિદૂષક)
- (2) શાંડિલ્ય કોના ગીતથી આકર્ષાય છે ? (ગણિકાના, ચેટીના, ગુરૂના)
- (3) કોણે ગુરૂસો ન કરવો જોઈએ ? (ગણિકાએ, સંન્યાસીએ, શાંડિલ્યે)
- (4) યમ કયા વેશે ગણિકાના પ્રાણ હરે છે ? (સાપ, વાઘ, યમ)
- (5) યમ ગણિકાના પ્રાણ કોની પાસે લઈ જાય છે ? (મિત્ર ગુપ્ત, વિશ્વકર્મા, ચિત્રગુપ્ત)

4. (a) ભગવદ્જ્યોત્સ્નાનું સાંસ્કૃતિક મહત્ત્વ સમજાવો. 14

Describe the cultural importance of 'Bhagvadjjukiyam'.

અથવા/OR

ભગવદ્જ્યોત્સ્નાનું આધ્યાત્મિક અર્થઘટન સમજાવો.

Describe the Spiritual interpretation of 'Bhagvadjjukiyam.'

(b) નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર યોગ્ય વિકલ્પ શોધીને આપો : (ગમે તે ત્રણ) 3

Chose the appropriate answer from the following option. (any **three**)

- (1) ભગવદ્જ્યોત્સ્નાનો સાહિત્યપ્રકાર કયો છે ? (પ્રકરણ, પ્રહસન, નાટક)
- (2) ભગવદ્જ્યોત્સ્નામાં કયા ધર્મની અવનતિનું ચિત્રણ છે ? (અવેસ્તા, બૌદ્ધ, હિન્દુ)
- (3) ભગવદ્જ્યોત્સ્નામાં કેટલા અંક છે ? (એક, બે, ત્રણ)
- (4) વસન્તસેનાના શરીરમાં કોણ પ્રવેશે છે ? (શાંડિલ્ય, પરિવ્રાજક, યમદેવ)
- (5) ભગવદ્જ્યોત્સ્નાના રચયિતા કોણ મનાય છે ? (મહેન્દ્ર વર્મા, બોધાયન, શાંડિલ્ય)